

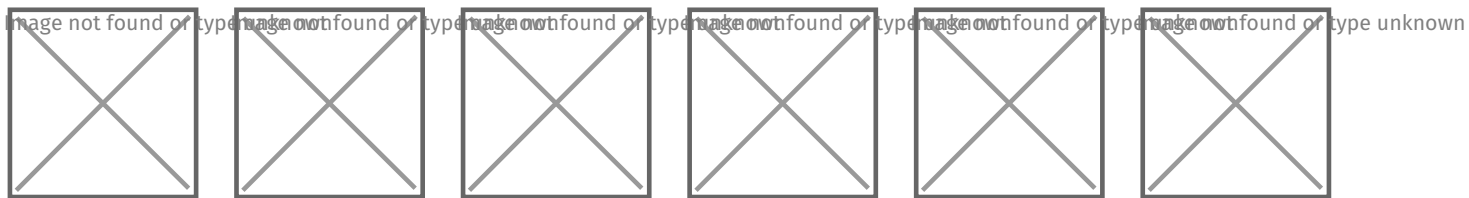
А. І. Шушківський

ОСИТНЯЖКА

ОСИТНЯЖКА – село Новоукраїнського (до липня 2020 – Новомиргородського) району Кіровоградської області. У жовтні 2020 Оситняж. сільс. раду (61,65 км²; з селами Берегове та Писарівка) зараховано до Новомиргород. міської громади. О. знаходиться на р. Гнилий Ташлик (притока Тясмину, бас. Дніпра), побл. межі з Черкас. обл., за 90 км від обл. центру, 86 км від м. Новоукраїнка, 30 км від м. Новомиргород і 10 км від залізнич. ст. Капітанівка. За переписом насел. 2001, проживали 967 осіб; переважно українці. За даними В. Антоновича («Археологическая карта Киевской губернии», Москва, 1895), в О. було досліджено 2 давніх городища з окружностями 560 і 140 сажнів; у с. Бурти розкопано курган (1876, знайдено бронз. стрілу) та обстежено давнє городище; у с. Рейментарівка (нині Дібрівка; у 19 – на поч. 20 ст. обидва села належали до Оситняж. волості) виявлено давнє городище та поховання з горщиками з перепаленими кістками. Побл. О. – кілька курганів перед- і ранньоскіф. часів. На думку дослідників, село засн. у 1-ї пол. 18 ст., коли на цих землях оселилися вихідці з Канівщини, Поділля та Полтавщини. Тут росло багато ситнику (оситняку) – звідси й походить його назва. Здавна розрізняли Вищу Оситняжку та Нижчу Оситняжку (до 1-ї третини 20 ст.). 1764 зведено дерев'яну церкву св. апостолів Петра і Павла, на місці якої 1851 споруджено новий дерев'яний однойм. храм. Після 2-го поділу Польщі 1793 – у межах Рос. імперії. 1797–1920, 1922–25 – у складі Київ., 1920–22 – Кременчуц. губ.; 1795–1923 – Чигирин. пов. На поч. 1860-х рр. у Вищій Оситняжці та Нижчій Оситняжці мешкали 1872 православних, 29 католиків і 35 юдеїв. 1886 було 465 дворів, проживали 2482 особи, діяли 2 православні церкви та церк.-парафіял. школа. Станом на 1900 до Оситняж. волості, окрім Вищої Оситняжки та Нижчої Оситняжки (були 692 двори, проживала 3671 особа), Буртів (відповідно 154 і 931) і Рейментарівки (458 і 2401), належали села Василівка (126 і 787), Кам'януватка (97 і 533), Капітанівка (нині смт; 286 і 1328), Писарівка (103 і 541), Тишківка (408 і 2452; усі – нині Новомиргород. громади), Оляніне (нині Черкас. р-ну Черкас. обл.; 104 і 606). Тоді ж у Вищій Оситняжці та Нижчій Оситняжці працювали водяний і 33 вітряних млини, 3 кузні. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. У березні 1923 з Оситняж. і Телепин. волостей утвор. Оситняж. р-н. Згодом райцентр перенесено у с. Телепине (нині Черкас. р-ну), а р-н перейменовано на Телепинський (у березні 1925 розформований). 1923–30 – у складі Шевченків. (до 1927 – Черкас.) округи; 1932–39 – Київ., 1939–54 та від 1959 – Кіровогр., 1954–59 – Черкас. обл.; 1925–59 – Златопіл., 1959–62, 1965–2020 – Новомиргород.,

від кін. грудня 1962 до поч. січня 1965 – Маловисків., від 2020 – Новоукр. р-нів. 1923 до Оситняз. сільс. ради належали села Вища Оситняжка (528 дворів, 1966 осіб), Нижча Оситняжка (606 дворів, 2494 особи) і х. Третяк (Стихнівка). Жит. потерпали від голодомору 1932–33, зазнали сталін. репресій. Під час нім. окупації (серпень 1941 – березень 1944) – у складі Новомиргород. гебіту Микол. ген. округу райхскомісаріату «Україна». Під час боїв за село відзначився Герой Радянського Союзу С. Постевой. Є 2 брат. могили, в яких поховані 197 (побл. школи) та 275 (сх. частина О.) воїнів-визволителів. На фронтах 2-ї світової війни воювали понад 460 воїнів-земляків, з них 210 загинули (встановлено пам'ятник). В околицях – ліси Новомиргород. лісництва. Від 1991 тут охороняють 3 ліс. заказники місц. значення – Балка Бонче (62 га), Луки (65 га) й Окіп (95 га). Діють навч.-вихов. комплекс «заг.-осв. школа-дитсадок»; Будинок культури; лікар. амбулаторія. 2017 збудовано церкву ікони Казанської Божої Матері (раніше богослужіння проводили в пристосованому приміщенні).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Похилевичъ Л. Сказанія о населенныхъ мѣстностяхъ Кіевской губерніи. К., 1864;
2. Списокъ населенныхъ мѣсть Кіевской губерніи. К., 1900;
3. Мокрицький О. Історія Новомиргородського району. Кр., 2004;
4. Омельчук І. Рідний край: Істор.-краєзн. дослідж. К., 2004;
5. Новомиргородщина – 50 років. Новомиргород, 2009;
6. Чайковська Л. Природа Новомиргородщини. Кр., 2013.

Бібліографічний опис:

Оситняжка / А. І. Шушківський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-77408>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).